

DEMOKRACIJA

Leto VIII. - Štev. 1

Trst - Gorica 1. januarja 1954

Izhaja vsak petek

Leto spoznanj!

Ze vsa povojna leta se vleče pravda, v kateri se predstavniki italijanstva na primorskih tleh branijo priznati, da je slovenski živelj na tej svoji zemlji bil vse od prihoda Italije prav zaradi svoje narodnosti močno zapostavljen, in da je to še danes, pa naj gre pri tem za Svobodno tržaško ozemlje, za katerega nosijo odgovornost Anglo-Američani, ali za predele, ki so ostali Italiji. Cimbolj se oddaljuje vojna leta, tembolj skušajo spraviti v pozabo celo krivice, katere je zagrešil fašizem. Rimske mu "Il Secolo d'Italia" ni bilo v tem vzdušju prav nič nerodno zapisati, da je bila Julijska Benetija vsem v Evropi vzor urejenega in mirnega življenja.

Toda to je zapisal ta fašistični list, brez rdečice sramu, prav v svojem članku z 11. decembra, v katerem polemizira s spomenico, katero so nedavno izročili italijanskemu ministrskemu predsedniku Pelli tržaški italijanski liberalci, katerih delegacijo je vodil pri tem znani tržaški gospodarstvenik odvetnik Forti. Ta listina, o čije izročitvi se je sicer že pisalo (med ostalim je njene avtorje napadel "Giornale di Trieste"), je namreč na še nepojasnjeno način našla svoj pot z mize gospoda ministrskega predsednika Pelle v uredništvo "Il Secolo d'Italia". Fašisti so s tem javno opozorili najvišje kroge, da je njihova roka zelo dolga, tržaškimi liberalcem pa naj bi to bilo svaro, da naj v bodoče pazi, kaj delajo.

Pri vsem tem je spomenica liberalcev dragocen prispevek k razkritkanju razmer, ki vladajo v italijanski vzhodnih obmejnih področjih in je seveda fašistom in vsem njihovim iredentističnim zavzemnikom skrajno neprijetna.

Tržaški liberalci namreč opozarjajo na fašistično nevarnost in zahtevajo, naj italijanska vlada v primeru priključitve Trsta, imenjuje za "Visokega komisarja v Trstu" osebo, ki ni bila fašist. »Kajti, če bi naj nasprotno toliko zaželeni povratak Italije dal priložnost za prepoved nacifašističnih teženj z njihovimi neizbežnimi posledicami korupcije, pristranosti in nekulturnih represalijami, bi ugled sedanje vlade in dobro ime italijanske demokracije doživela nepopravljivo udarec, ki bi dal prav glavni obožbi jugoslovanske propagande...« Na to pa spomenica še grenko dodaja: »Spletkarski dejavnosti in politični nestrpnosti teh elementov je treba pri zadnjih volitvah pripisati velik del tistih 40 odstotkov glasov strankam, ki so sicer v Italiji. Nazadnjaški in bahiški nacionalizem, nestrpna polemika, ki črni vse demokratične vrednote, in rehabilitacija nepriljubljenih in nepopravljivo kompromitiranih ljudi — vse to je obudilo nezaupanje in prikrito nerazumevanje, tako da je bila propaganda za neodvisnost mnogo bolj učinkovita.« Spomenica tudi ugotavlja, da »zadržanje monopolističnega tržaškega tiska jasno kaže napačne namene teh skupin, ki utegnejo povzročiti, da bo Italija drugič — in morada za vedno — izgubila Trst«.

Tako je prvič, iz samih iredentističnih vrst, padla ostra obsodba krajevne italijanske politike.

Toda to ni edino priznanje. Težke grehe je posredno odkril tudi sam "Giornale di Trieste" v svoji številki z 19. decembra v članku, v katerem razpravlja o neki vesti iz Washingtona, po kateri naj bi zavzemniki ponudili Jugoslaviji ukinitve "protislovenskih zakonov" čim An v zameno za jugoslovanski pristonek na prihod nadaljnjih italijanskih funkcijonarjev v Trst. Vest je bila objavljena v glavnem ameriškem dnevniku "New York Times" in je omenjala, da bi šlo za protislovenske zakone, ki so bili sprejeti v času fašistične vladavine in katerih dve zasedbeni sili, t.j. Amerika in Velika Britanija, doslej nista odpravili, ker sta se držali Zenevske konvencije, po kateri zasedbene sile ne smejo izpreminjati zakonodaje v področjih, ki so pod njihovim nadzorstvom.

Po tem figovnem peresu, za katerim bi "New York Times" rad skril zavezniško odgovornost za dejstvo, da so zafrtani fašistični zakoni na našem področju še vedno v veljavi, skuša "Giornale di Trieste" skriti še sramoto, ki pada na Italijane, ki so se doslej še najbolj krčevito upirali odpravi teh zakonov. Tako pravi, da se ti zakoni tu sploh ne izvajajo, da so na osnovi proglasa generala Alexandra z 12. junija 1945 itak odpravljeni vse omejitve za uporabo sloven-

Usoda atlantskega pakta

Na tem mestu smo že nekoč opozorili na dejstvo, da sta položaja Francije, posarskega vprašanja in Nemčije po eni ter Italije, tržaškega vprašanja in Jugoslavije do neke mere vzporedna. Ta vzporednost pa seveda ni podana v popolni meri. Kajti Francija je zmogovalka nasproti premagani Nemčiji, medtem ko je odnos med Italijo in Jugoslavijo prav nasproten. Tudi je Posarje pretežno nemško področje, medtem ko na Tržaškem te pretežnosti ni; kajti kljub vsemu dovozu glasovalcev in podetivni pravice do glasovanja istrskim beguncem, je pri zadnjih glasovnih italijanska večina dosegla komaj 60 odstotkov.

Kar je pa francoskemu in italijanskemu stališču dalo skupno potezo, je pač težnja obeh vlad, francoske in italijanske, da bi svoji rešitvi posarskega odnosno tržaškega vprašanja povežali z izvršitvijo obvez do obrambne skupnosti Zahodne Evrope. Ta povezava je bila sicer krepkeje naglašena v govoru, ki ga je zunanji minister Bidault imel na seji Atlantskega sveta. Italijanski ministrski predsednik pa je ob podobnem nastopu zavezal stališče pričakovano. Kajti če bodo Francozi uspeli nasproti Nemčiji, tedaj ne bo tudi nobenih ovir več za okrepitev italijanskega stališča nasproti Jugoslaviji; tako so verjetno mislili v Rimu.

Kakor pa vse kaže, stoje stvari za Francijo dokaj nepovoljno. Govor, ki ga je izrekel Bidault, je ameriški tajnik za zunanje zadeve, Foster Dulles, odločno zavrnil. S tem se je položaj razjasnil, kajti Francija stoji pred izbiro, da bodisi v kratkem brezpogojno sprejme obveze skupne evropske obrambe, ali bo pa Amerika zadevo znova preučila in si pridržala svobodo odločitve.

Zahtevanih jamstev proti Nemčiji Francija torej ne more pričakovati. Če pa v roku dveh do treh mesecev ne pristane brezpogojno na obveze evropske obrambe, bo to pomenilo za Ameriko polno svobodo, da se nasloni na Nemčijo; tega pa za sedaj še ni razumeti tako, da bi Nemčijo v polni meri oborožila. Gre le za to, da se ne glede na Francijo organizirajo operacijske baze, ki naj bi služile atlantski obrambi, vse bolj proti vzhodu.

Kakšna naj bo oborožitev teh strateških baz, kakšne naj bi bile njihove naloge? Izgleda kot da bi o vsem tem v Ameriki imeli dokaj jasne predstave. Američani seveda niso ljudje, ki bi se na poti, ki jo enkrat izbrali, dali zaustaviti po francoskih težavah ali ugovorih. Bidaultov neuspeh na predsedniških volitvah je pokazal, da se na tej poti s francoske strani ne more ničesar doseči.

Ali pa naj ta francoski neuspeh glede jamstev nasproti verjetnosti nemške oborožitve pomeni enako slab izgled za italijanske težnje po jamstvih nasproti Jugoslaviji? Ali pomeni odklonitev francoskega stališča o Posarju pogoj za odklonitev italijanskega sicer bolj prikrita stališča nasproti Jugoslaviji in Trstu? V pritrilnem primeru bi skoro mogli reči, da najvija odklonilno stališče Amerike do francoske zahteve enako odklonilno stališče nasproti Italiji.

Seveda pa stvari ni mogoče forskega jezika v Julijski Benetiji, da so tu slovenske šole, da so v tržaški okolici dvojezični napisii itd. Pri tem pa seveda pozabljati, kako je uporaba slovenskega jezika v okoliških občinah naravnost poniževalno omejena, da je v nabrežinski občini kar sama policija snemala dvojezične krajevne napise, slovensčina celo na sodišču še vedno ni priznana, nasprotno, da je celo prepovedana itd., da sploh ne omenjamo upravljanja beguncev iz časov fašistične vladavine, ki so v svoji domovinski občini, po povratku, sedaj že osmo leto popolnoma brezpravni tuji.

Vkljub vsem omenjenim izgovorom pa le ostaja dejstvo, da si je spoznanje o krivičnem postopanju s Slovenci in s tržaškim življenjem na splošno odprlo pot v svet in tudi v iredentistične trdnjave. Ali naj br. leto, v katero vstopamo, po osmih letih zaletavanja in tavanja tudi za naše italijanske sosesčane in njihove osrednje organe končno leto spoznanj?

Ta bi bilo vsekakor nekaj, kar bi tukajšnjemu prebivalstvu, brez razlike in v vsakem primeru, lahko samo koristilo.

mulirati v taki obliki. Kajti med Ameriko in Italijo obstajajo glede Trsta neki dogovori, ki Dullesu ne dopuščajo enako odločnega stališča nasproti Pelli kot proti Bidaultu. Vendar pa tudi ni nobenega dvoma, da Foster Dulles ne bo dopustil italijanske povezave prav zaradi tega, ker ni dopustil francoske. Pellovo slepmenje z večjo ali manjšo italijansko pripravljenostjo za izvršitev obvez atlantske zveze bo v bodoče pač moralo odpasti. Povezava Trsta in Atlantske zveze bo postala prav tako nemogoča kakor povezava Posarja in Atlantske zveze. Amerika je glede tega postala jasna, nezavita in odločna! Tudi Italija se bo kakor Francija morala odločiti za to, da bo vsestransko in brezpogojno atlantske obveze ali izvršila ali odklonila.

S tem je pa ameriško stališče nedvomno pridobilo na jasnosti in Amerika na avtoriteti, zato bodo slepmenja odslej dosti težja tudi glede na izigravanje demokratičnih načel Združenih narodov.

Izjava od 20. marca 1948 in sklep od 8. oktobra 1953 imata za pogo-

določeno razpoloženje tržaškega prebivalstva za Italijo. Da pa v obstoj tega pogoja sama italijanska vlada ne veruje, izhaja iz Pellovega predloga za plebiscit, ki praprečuje tretjo možnost glasovanja o neodvisnosti Trsta. Če se Amerika resnično bori za jasno situacijo, potem tudi njeno stališče o tem vprašanju ne more biti dvomljivo. Kajti vrhovne politične in strateške koristi zahtevajo, da tudi v Trstu spoštujejo vrhovna načela demokracije. Če pa naj bi se spreminila mirovna pogodba, tedaj mora ta možnost biti v enaki meri dana Trstu kot Južni Tirolski. Sprememba pogodbe naj se po načelih samoodločbe izvrši v Trstu tako kakor v južnem Tirolu ali v Sudanu.

Spridlo takega novega položaja, ki neposredno zadeva tudi bodočnost italijanske industrije, mora prej ali slej nastati za italijanske vladodržce potreba, da se vprašajo, ali tržaška zadeva za Italijo vendar le ni predraga.

Cimprej bodo to uvideli, tembolj se bomo približali likvidaciji nevarnih in usodnih sanj.

OB USTRELITVI PROPADLEGA SOVJETSKEGA RABLA BERJE

Malenkouljevo božično voščilo

Krvava justica „najnaprednejše socialistične države sveta“

Moskva. Božični večer 1953 (A. F. P.): Berjo in šest njegovih soobtožencev je najvišje sodišče pod predsedstvom maršala Konjeva obsodilo na smrt. Obsodbo so izvršili z ustrelitvijo obsojencev.

Ze pred časom smo v "Demokraciji" podrobno razpravljali o nujnih posledicah Stalinske smrti, o neizprosnosti in divji borbi za njegovo nasledstvo. Takrat smo zapisali, da je Malenkov dobil prvo rundo v tej krvavi nasledstveni borbi, danes lahko dodamo, da to ni njegova zadnja runda. Z ustrelitvijo

Berje in njegovih tovarišev je ta prva runda prejela zgolj svojo formalno potrditev.

Proces proti Berji in njegovim soobtožencem je bil prav tako senzacionalen, kakor so bili procesi Zinovjev in Kamenev, Rikov in Buharin. Rdeča justica je zopet stopila na krvave arene medsebojnega obračunavanja. Pred dobrim pol letom je komunistični tisk v zahodnih državah in tudi pri nas poskušal z vsemi mogočimi izmišljinami preslepiti svetovno javnost in predvsem svoje lastne go-rečneže s puhlimi dokazovanji, da med Stalinišmi dedišči ni nesoglasij. Kremelj je na predvečer Kristusovega rojstva temeljito ovrgel vse te napore komunističnih profesionalcev.

Ironija usode je, da je stopil pred svoje lastne peklenske izume prav njen glavni zasnovatelj in izpopolnjevalec — Lavrentij Berja. Ta človek — če ta nadevek sploh zasluži — je našel v vseh komunističnih državah kopico sadističnih blaznežev, ki na čelu tajnih policij zadovoljujejo svoje zverinske nagone nad zaslužnjimi narodi kot najzvestejši posnemalci in učenci prvega svetovnega pokvarjenca od časa, ko se je prosluli Himmler poslovil d tega sveta.

16. decembra 1953 so v uradnem poročilu v zadevi Berje prinesli iz Moskve nekaj zanimivosti. Predvsem ugotavljajo, da je na seji prezidija Centralnega komiteja Malenkov predložil poročilo proti svoiemu dotakratnemu staremu tovarišu, ki je bil v tem času drugi najmočnejši oblastnik Sovjetske

zveze. Seja je bila 26. julija 1953, to je dva tedna pred uradno objavo o odstavitvi Berje in na predvečer velike svečanosti v moskovski operi, pri kateri je bil — na veliko začudenje občinstva — prvič ob takih primerih odsoten notranji minister.

Druga značilnost kremeljskega procesa je v tem, da so poleg Berje obtožili in obsodili še šest drugih soobtožencev. Ti so: VERKULOV, ki je bil od marca 1950 dalje minister za državno nadzorstvo in odgovoren za notranjo varnost Sovjetije. Po Stalini smrti ga je Malenkov potrdil v doledanih funkciji. Njegove odstranitve niso nikdar objavili.

DEKANOSOV je Georgijec. Bil je namestnik zunanjega ministra in veleposlanik v Berlinu leta 1941. Po Stalini smrti so ga imenovali za notranjega ministra sovjetske republike Georgije. Njegovo odstranitev so objavili avgusta meseca.

MESIK je bil visok uradnik tajne policije. Po Stalini smrti so ga imenovali za notranjega ministra v Ukrajini.

KABULOV je tudi Georgijec in je bil višji uradnik tajne policije. Kasneje je bil namestnik ministra za državno varnost.

GOGLIDCE je bil načelnik tajne policije.

VLOVZIMIRSKI je bil vodja preiskovalnega oddelka notranjega ministrstva.

Kakor pri monstruoznih procesih pred vojno, tako so tudi Berjo obdolžili veleizdaje, ki sega v daljino preteklost. Njegove zločine je sodišče zasledilo tja v leto 1919. Takrat je Berja imel dvajset let. To se pravi, da je od svojega dvajsetega leta dalje nosil v sebi klice izdaje, saj mu je obtožnica očitala, da je v Bakuju deloval za tajno službo protirevolucionarnega gibanja v Azerbajdžanu v neposredni zvezi z angleškimi agenti. Vse njegovo nadaljnje življenje je bilo — po črki obtožnice — neprestano nadaljevanje zarot, splet, terorističnih dejavnosti in veleizdaje. Nadalje je obtožnica očitala Berji, da je hotel postaviti moč notranjega ministrstva nad partijo in vlado v cilju, da se dokoplje do vrhovnega vodstva države. Obtožnica nadalje zatrjuje, da si je izbral sodelavce, ki so zasledovali iste cilje, da je sabotiral sistem kolhozov in ogražal prehrano države; da je vzpodbujal selemente nacionalistične buržoazije v raznih sovjetskih republikah, in končno, da je vodil zaroto skupno s stujimi imperialisti proti Sovjetski zvezi za namenom, da vzpostavi kapitalistično družbo.

Razsodba bi seveda ne bila komunistična, če ne bi poudarjala, da so vsi obtoženci v celoti priznali svojo krivdo. Famosna rehabilitacija kremeljskih zdravnikov z dne 4. aprila 1953, ki jo je — zopet ironija usode — zaukazal sam Berja, je uradno priznala, da so bile vse obtožbe proti zdravnikom lažne in da so priznanja med preiskavo izšli iz obtožencev as

Iz borbe v tuiini

V borbi za slovenske zahodne meje, ki jih iznova ogrožajo razni imperializmi, se udeležuje tudi jugoslovanska emigracija.

Bogumil Vošnjak, generalni tajnik jugoslovanske delegacije na Pariški mirovni konferenci leta 1919 in opolnomočen minister v pokoju, je tisti, ki se danes v Združenih državah najvnetejše zavzema za naše zadeve. Razni ameriški listi so že objavili njegove članke, v katerih se zavzema za Svobodno tržaško ozemlje.

V naslednjem objavljamo en njegov popravek, v katerem pobija trditve o italijanstvu naših krajev. Objavljen je bil 6. novembra 1953 v ameriškem dnevniku "Evening Star".

»Kot veteran iz Wilsonovih časov imam menda pravico, da opozorim na veliko spoštovanje, ki ga uživa pri Jugoslovanih spomin na Woodrowa Wilsona, enega največjih predsednikov Združenih držav. Diplomatska zgodovina kaže, kako se je ta veliki mož boril za pravi-

co Jugoslovanih do obstoja na jadranskih obalah, katere si je la-stila Italija. Zaradi tega nas zelo boli, ko gledamo, kako sodijo Američani, eno samo generacijo po Wilsonu, o najenostavnejših narodnostnih problemih Jugoslovanih v pokrajinah, ki jih zahteva Italija.

Predvsem moramo vedeti, da so Jugoslovani v teku stoletij branili svoje narodnostno ozemlje pred italijanskim imperializmom. Če pa čitamo članke v nekaterih italofilskih ameriških časopisih, dobimo vtis, da je šele Stalin iznašel tržaške in istrske Jugoslovane. Ko je beneški dož Dandolo leta 1202 začasno zavezal Trst, pa so morale Benetke, smrtni sovražnik in tek-mec Trsta, priznati, da so bili že takrat med meščani Trsta tudi čisti Slovani: Bislav, Domodrag, Mirec, Miroslav itd.

Istra je bila v zgodnjem srednjem veku zibelka glagolskega gibanja. To gibanje je vključno izredno močnemu nasprotovanju papeža in italijanske duhovščine, s pomočjo glagolice ohranilo slovanski cerkveni jezik svetega Cirila in Metoda.

Zaradi tega sem bil močno presenečen, da je moj ugledni prijatelj Constantine Brown začel v Rimu z novo teorijo, po kateri naj bi bila »Trst in Istrski polotok« tako italijanska, kot je Texas ameriški ("Evening Star", 26. oktobra 1953).

Jaz sem 1. novembra 1918. leta predložil predsedniku Wilsonu v gospodu Hitchcocku, predsedniku senata zunanjepolitičnega odbora, spomenico o političnih razmerah v Gorici, Gradiški, Trstu in Istri. To listino se z lahkoto najde v Narodnem arhivu Združenih držav. V njej sem navedel sledeče podatke za Trst: 60.074 Jugoslovani in 118.959 Italijani; za Istro pa: 220.382 Jugoslovani in 145.525 Italijani (oboje po avstrijskem številu iz leta 1910). Toda te štejele ni bilo popolnoma pravično za Jugoslovane, kajti njegova osnova za ugotavljanje narodnosti je bil tako imenovani »občevelni jezik«. Tla-čeni in zapostavljeni jugoslovanski kolon in delavci pa sta morala uporabljati italijansko v obve-nanju s svojim italijanskim gospodarjem, ki ju je izkoriščal! Toda vključno temu je bilo tako avstrijsko ljudsko štetje naravnost idealno v primerjavi z ljudskim šte-tem pod fašistično strahovlado. Zavezniška vojaška uprava pa v osmih letih doslej še ni poskusila, da bi organizirala primerno pravično ljudsko štetje...

Končno ne želim, da bi si Tito moral zaradi pomanjkljivih istrskih statistik, prilastiti še Texas!

SREČNO 1954!

Prava dobrodelnost

Sovraštvo in krivica sta pripadala današnji svet na rob prepada. Potoki krvi in solza so napojili od sovraštva razkano zemljo, ki je začela roditi — prokleta — trnje in osat.

Kot oaza v tej puščavi sovraštva se je pojavila prav v teh težkih časih v nepoznani obliki kreposti, ki jo poznajo le bitja, ki niso bila zastrupljena s smrtnim sovraštvom. Ta krepost se imenuje dobrodelnost.

Dobrodelne ustanove najrazličnejših verzij povedo so si po tem zadnjem svetovnem klanju podale roke in skušale složno potolažiti bolečine in zaceliti krvave rane, ki jih je pustila zadnja svetovna vojna.

Zbrali so pri bogatih in revežih prostovoljne prispevke in darila, organizirali vlake in verige solidarnosti, ki so zopet vzgajali v skrbljenih središnih onemoglih vero in upanje v boljše življenje. Delili so na levo in desno, ne ozirajo se na versko, ne na politično pripadnost prizadetih. Največkrat so imena dobrotnikov ostala nepoznana široki javnosti in tistim, ki so bili obdarovani. Uresničile so se besede: »Naj levica ne ve, kaj daje desničarje«.

To je prava krščanska dobrodelnost številne primere dobrodelnosti in jamči božji blagoslov dobrotnikom.

Toda imeli smo in žal se imamo tudi primere primere dobrodelnosti, ki do tal ponižuje in uničuje reveža in kliče masčevanje nad laž-dobrotniki.

So namreč ljudje, ki si v svojem slepem napuhu domišljajo, da so dobrotniki tisti, ki razdeljujejo darove, ki so jih prejeli z izrecnim naročilom, da jih dajo revnim in potrebnim. Za to delo zahtevajo priznanje in hvaležnost, ki gre po pravici tistim, ki kaj darujejo.

To so pa, hvala Bogu, le osamljeni primeri in zato tembolj oddobne vredni v velikem zaletu prave dobrodelnosti, ki je skrita in poznana.

K temu pravim plemenitim dušam se za te svete božične praznike obračamo s prošnjo, naj priskočijo na pomoč svojim bratom, ki so v pomanjkanju.

Naša škola mladina se mora boriti s številnimi težavami in marsikdo nima niti primerne obleke ali obutve, da bi lahko brez sramu stopil pred svoje sošolce! Pomagajmo tem našim mlajšim bratom, da bo v njihovih središčih vzklija ljubezen do sočloveka in da bo nov, lepši rod zaživel na tem koščku naše lepe zemlje.

Alojzije Kocjančič iz Doberdoba nagrajenec „za dobroto“

V Milanu deluje posebna komisija, ki skrbi za nagajevanje vseh dobrih ljudi v Italiji. Ta komisija se sestane vsako leto pred božičem in preuči vse sporočene iz primere.

Letos je ta komisija nagradila tudi Slovenca Alojzije Kocjančiča iz Doberdoba. Njegovo ime stoji prvo na listi sedemindvajsetih nagajencev.

Alojzije Kocjančič je navaden delavec in živi z ženo, brez otrok. Njegovo usmiljeno srce je skozi pet let skrbelo za gluhotnega do-

mačina. Oskrboval ga je s hrano, obleko, obutvijo, stanovanjem in z vso nego ter moralno pomočjo.

Ko je ta gluhotni moški umrl, se je dobro delavčevu srce obrnilo na dve deklici. Tudi tema je delavec Alojzije Kocjančič nudil prav vso oskrbo, kot da bi bil dober oče.

Zupan g. Ferletič je ta nenavaden primer sporočil milanski komisiji, ki ga je upoštevala in delavcu Alojziju Kocjančiču podelila »Zvezdo dobrotnika« in sto tisoč lir v denarju!

Ta kraška cvetka na polju dobrotnosti in dobrotljivosti je postala dika in ponos našega slovenskega ljudstva na Gorškem. Toliko bolj moramo g. Alojzije Kocjančiča počastiti, ker je on delavec in je svojo delavčevu plačo porabil tudi za pomoč potrebnim domačinom!

V času, ko se toliko bogastva razpije v preobilnem nekoristnem uživanju zemeljskih dobrot, namesto da bi vsak dal, kar le more, revnim in potrebnim, nam je delavčevu Kocjančičevu srce pokazalo pravo pot socialnega udejstvovanja in človekoljubne vzajemnosti!

BOŽIČNICE

Kakor vsako leto, je tudi letos občinska uprava v Nabrežini organizirala razdeljevanje božičnih paketov za solske otroke, kakor tudi za vse revnejše družine v občini.

Letošnje leto je ta hvalevredna akcija zavzela širši obseg kot prejšnja leta. Za to so sestavili pred časom širši odbor, v katerem je bila zastopana Občinska podpornica ustanova, občinski ožji odbor, predstavniki slovenskih in italijanskih osnovnih šol ter zastopnik ravnateljstva za socialno skrbstvo pri ZVU.

Odbor je zbral sredstva, ki so mu jih dali na razpolago Občinska podpornica ustanova, občinska uprava in ZVU. S temi sredstvi je bilo odboru omogočeno, da je pripravil približno 800 paketov za obdaritev vseh osnovnošolskih otrok ter vseh dijakov, ki obiskujejo industrijsko strokovno šolo. V vsakem paketu je bilo nekaj slaščic in solski predmeti v vrednosti približno 800 lir.

Dalje je odbor pripravil 200 paketov za revnejše družine, v katerih je bilo približno 15 kg raznih živil; nekatere družine so prejele razen živil tudi nekaj kosov perila in oblačil. Nekaterim staršem so dali tudi topli zimski suknjič. Razdelili so tudi več parov čevljev.

V sredo, 23. decembra, je bilo razdeljevanje paketov. Družinske pakete so delili v občinski hiši v Nabrežini. Navzoč je bil tudi ravnatelj za socialno skrbstvo pri Z. V. U. prof. Schiffer in njegov pomočnik dr. De Ferra. Po kratkem pregledu v Nabrežini so se vsi skupno podali k delitvi paketov v osnovnih šol najprej v Devin, kjer so otroci obeh oddelkov in otroškega vrtca pripravili mali božični program s pesmijo in deklamacijo. Isto se je potem ponovilo v

Koncert božične pesmi

V nedeljo ob 3. uri popoldne je bil v gorški stolnici napovedani koncert božične pesmi. Pri koncertu so sodelovali pod vodstvom prof. Fileja in ob spremljavi na orgle gdc. Lozke Sorli-Bratuževce razni cerkveni pevski zbori slovenskega in na Gorškem in še prosvetni zbor prof. Fileja.

S tem koncertom, ki je drugi te vrste na Gorškem, so letos za Slovence tudi uradno otvorili Marijansko leto. Za to priložnost je zbralo lepo število vernikov v gorški stolnici, ki bi morala biti sicer natlačena in še premajhna za tako priložnost, kaj se iz vse slovenske okolice.

Ta relativna udeležba, ki je bila vsekakor manjša kot lanske leto, je verjetno posledica lanskih izkušenj. Tega bi se morali organizatorji zavedati in popraviti nedostatk, da bi slovenska božična pesem zadobila zopet tisto mesto, ki ji po vsej pravici pripade!

Pesem, pa naj bo še tako lepa, postane končno dolgočasna, če je le preveč kitic, ki se ponavljajo vedno z isto melodijo in interpretacijo. Kar se pa interpretacije tiče, ne moremo v vsem čestitati.

BOŽIČNICE

Sesljanu, Mavhinjah in Nabrežini. Ta akcija je zela priznanje vsega prebivalstva; obdarovanci so res hvaležni vsem, ki so se potrudili, da so v mnogih družinah lepše in mirneje praznovali božične praznike.

„Zimska pomoč“

Finančni oddelk ZVU naznanja, da bodo pobirali pribitke na vozne listike, ki so bili že določeni za nedeljo, 29. novembra 1953, tudi naslednje nedelje:

10. in 24. januarja, 7. in 21. februarja, 7. in 21. marca in 11. aprila 1954.

Predavanje SPM

Dne 17. decembra je imela Slovenska prosvetna matica svoje tretje redno predavanje, na katerem je ob navzočnosti številnih članov in prijateljev predaval g. dr. Josip Agneletto o temi: »Kako daleč na zahod so segali Slovenci v srednjem veku«.

Celotno predavanje bomo objavili ob priliki v našem listu. Naj omenimo samo glavne misli, ki jih je predavatelj razvil.

Predavatelj je najprej prikazal dve teoriji o prastarih naseljenic Evrope. Prva, ki se naslanja na germanske virov, pravi, da so prišli Slovenci iz Zakarpatov v sedanje južno-zahodne kraje, in sicer s preseljevanjem narodov. Druga teorija pa, ki jo zastopata ruski zgodovinar Zunkov in slovenski narodopisec Henrik Tuma, pravi, da so bili Slovani prastaro prebivalstvo Evrope.

Značilno je, da že Plinij v prvem stoletju po Kr. govori o Slovanih, katere imenuje Venedae. To starodavno ime pa najdemo v raznih krajih Evrope, kar dopušča domnevo, da so bili Slovani razširjeni kot mirno pleme po vsej Evropi. Imeti moramo pred oči dejstvo, da življenja mirnega človeka v prirodi ni nihče popisal, pač pa so opisana samo zavojevanja in suženjstvo.

Predavatelj nam je nato prikazal nekaj značilnih imen slovenskega izvora, ki so se ohranile v zahodnih Alpah in v Švici, kar dokazuje, da so Slovenci nekdanji živali v tih predelih. Ko je pa prišel močan val potujevanja, se je prebivalstvo asimiliralo drugod, ostala so pa imena krajev in najvišjih planinskih vrhov.

Na koncu predavanja, katerega so spremljale skopiatne slike, je dr. Agneletto izjavil, da je njegovo predavanje imelo namen, vzbuditi zanimanje za naše starožitnosti pri ljudeh, ki so poklicani, da preiskujejo preteklost slovenskega naroda in mu kažejo s tem pot v bodočnost.

Tehnično-upravni odbor za javna dela

ZVU je pri svojem oddelku za javna dela in javne naprave ustanovila tehnično-upravni odbor kot posvetovalni organ za javna dela.

Poleg načelnika oddelka za javna dela in javne naprave, ki bo odboru predsedoval, bodo v njem sledeči člani:

- 1) namestnik načelnika oddelka za javna dela in javne naprave;
- 2) uradnik, ki ga bo imenoval ravnatelj oddelka za finance in gospodarstvo;
- 3) pravni zastopnik države;
- 4) generalni inšpektor Civilnega

ker se marsikje izvajanje pesmi ni skladalo z globokim in nežnim smislom svetovne pesmi.

Vse skupaj se je prav gotovo predložilo zavlečko, kar so ljudje sami izpričali, ko so začeli zapuščati cerkev se pred zaključkom koncerta. Tega bi se morali skrbno ogibati in raje pustiti med ljudstvom vtis, da je bilo vse prekratko, kot ga s predolgim izvajanjem poditi iz cerkve, kamor ga bo ob prihodnji priliki težje pritegniti.

Sprosen vtis je bil pač ta, da je bil lanski koncert božične pesmi lepši kot letošnji.

MAVHINJE

Domači posestniki se pritožujejo, ker letos niso imeli priložnosti, da bi si s prodajo drv občinskim uradom, vrtcem in šolam prislužili denarnih sredstev za plačilo davkov.

Pravijo, da si je občina prislužila drva izven občinskega območja, in sicer po vagonih kolonijah ter cenah, ki niso bistveno različne od onih, ki jih je lani plačala posestnikom-občinarjem. Morda bo le to držalo, da so bila drva bolj suha, kot bi bila domača.

Prepričani smo v nujnost, da občina v takih primerih predvsem podpre domače ljudi, o katerih ve, da imajo napredaj drva ali pa da so na razpolago z drugimi službami in delom za kritje domačih potreb. Tem ljudem je treba dati možnost, da s takim zaslužkom plačajo davke, državne in predvsem občinske. Saj je znano, da kmetovanje na Krasu ni donosno, na manj pa v današnjih težkih gospodarskih prilikah!

Kdo pa naj priskoči na pomoč občanem-posestnikom, če ne lastna občinska oblast?

To pritožbo, ki smo jo prejeli od prizadetih posestnikov, rade volje objavljamo. Obračamo se s tem tudi na občinsko upravo s prošnjo, naj skuša v bodoče kriti razne svoje potrebe predvsem s pomočjo dobrin, sredstev in uslug, ki jih more dobiti v posameznih krajih občinske skupnosti, šele nato pa drugje.

POROKA

Dr. Branko Agneletto, prokurator v Trstu, se je 25. decembra poročil z gđ. Marjučo Tomšič.

Novoročencema iskreno čestitamo!

SOCIALNA VPRAŠANJA

Trinajsta plača hišnim pomočnikom

Prav te zadnje čase se italijanska poslanska zbornica bavi s preučevanjem zakona, ki naj bi delo hišnih pomočnikov uvrstil med poklicne zaposlitve in njihov položaj kot tak pa z zakonom uredil tudi z gospodarskega stališča.

V kolikor smo iz raznih časopisnih poročil izvedeli, vsebuje zakon res lepa podrobna določila, ki bodo to vrsto delavcev dobro zaščitila.

Medtem pa je s posebnim zakonom ukazano; da morajo gospodarji dati že v decembru trinajsto plačo svojim hišnim pomočnikom vseh vrst, tudi tistim, ki delajo samo na ure. Ta trinajsta plača pritiče sorazmerno po času zaposlitve v končanem letu. Kdor je delal samo en mesec, dobi 1/12 (eno dvanaestino) trinajste plače itd.

Izplačilo trinajste plače je obvezno. Gre za plačo delavcev, ki običajno živijo samo od tega za služba; pravilno je torej, da se gospodarji in gospodinjice pri izvršitvi te dolžnosti ne obotavljajo.

Za dostojno ravnanje z upokojeanci

Vprašanje upokojecev, tako državnih kot poldržavnih in zasebnih, sili vedno bolj v ospredje in zahteva nujno in pravično rešitev.

Upokojeanci, to vemo vsi, so prisiljeni živeti v nizko pokojnino, potem ko so skozi štirideset let zvesto služili svojemu gospodarju, državi, občini, zasebniku.

Čuti se vedno otreje, da so take razmere upokojecev socialno krivične, ker se pokojnine, kot so dosežaj v običaju, nezadostne, v danih primerih nižjih vrst bivših uradnikov pa tudi socialno ponižujejo skoro do sramotne stopnje.

Milanski »Corriere della Sera«

† Prof. Enrico Damiani

Slavistično znanost v Italiji, posebej pa se napore po čim tesnejšem kulturnem zblizanju Italijanov z Južnimi Slovani, je zadel težak udarec. Dne 10. decembra je nepričakovano umrl v Rimu odlični italijanski slavist in naš veliki prijatelj, univerzitetni profesor Enrico Damiani, star komaj 62 let.

Pokojni profesor Damiani je bil rojen 28. aprila 1892 v Rimu, kjer je tudi končal svoje srednješolske in visokošolske študije. Promoviral je za doktorja prava, vendar se je kmalu vse posvetil slavistiki, ki ji je v Italiji krepko pomagal orati ledino. V teku desetletij je objavil nešteto daljših in krajših prevodov iz vseh slovanskih jezikov, napisal je razne slovanske slovnice za Italijane ter številne razprave s področja slovanskih slovestev in slovanske filologije. Precej je prevajal tudi iz slovenske in Gradnikove pesmi je objavljal v svojem italijanskem prevodu v »L'Espresso«, ko je bilo zaradi fašistične nestrpnosti treba imeti ne samo precej smelosti, ampak tudi resnične ljubezni za slovensko literarno ustvarjanje.

Poleg velike ljubezni, ki jo je gojil do nas in do ostalih Slovanov, je značilno za pokojnega Henrika Damianija tudi dejstvo, da je znal biti v težkih in čisto za Slovane tragičnih trenutkih objektivni in visoko vzvišen nad trenutnimi strastmi. Med drugo svetovno vojno si je dopisoval z mnogimi Slovenci, ki so bili internirani v italijanskih koncentracijskih taboriščih, jih bodril v njihovi veri v lepo bodočnost ter jim pošiljal knjige, da so si z njimi lajšali trpljenje in krajšali dolge čase. In ko je prihajal pod italijansko okupacijo v Ljubljano k maturam, je znal na primeren in jasn način pokazati, da bo slovenski narod zopet vstal ter znova svoboden uspešno sodeloval v mednarodnem kulturnem občestvu. Njegova vera v politično in kulturno svobodo je bila neomajna in nikdar je ni pred nikomur skril. Obsojal je vsako omejevanje svobode, pa naj je prihajalo od črnih ali pa rdečih diktatorjev. To mu je često povzročalo razne neprijetnosti, vendar se za te ni zmenil, temveč je še odločneje vztrajal pri svojih načelih.

Nam Slovincem je smrt iztrgala Damianija v trenutku, ko nas je hotel s širokimi potezami predstaviti najširši italijanski javnosti. Pravkar je urejeval južnoslovenska in lužinsko-srbska gesla za Mondadorijev veliki slovar novejšje svetovne literature, obenem pa je delal na velikem izvirnem priročniku južnoslovenskih slovstvenih zgodovinah.

Kot profesor na rimski univerzi in na univerzitetnem orientalnem inštitutu v Neaplju je v dolgih letih vzgojil več dobrih precej obetajočih italijanskih slavistov, ki bodo verjetno umeli orati slavistično njivo v Italiji po istih načelih.

POPRAVEK

V božični številki »Demokracije« se nam je vrnila neljuba pomota v članku »O hrani in vitaminih«, ki ga je napisal g. dr. Fran Delak. Namesto: »Živiljenje matice traja pol leta in še več«, je treba pravilno čitati: »Živiljenje matice traja pet let in še več«.

DARUVI: Družina g. Ignaca Marca daruje 1.000 lir in družina g. Marije Debellija 500 lir za Slovensko dobrodelno društvo v Trstu v počastitev spomina Rosane Kavčič.

V GORICI so darovali za dobrodelne namene: Rodoljub iz Benetk 1.000 lir; L. A. iz Gorice 1.000 lir in V. P. iz Gorice 2.000 lir. — Najlepša hvala!

PRIMARJI

Dr. JOSIP VRTOVEC

ordinira za notranje in živčne bolezni — elektroterapija — v Gorici, ul. Vittorio Veneto 13 od 14. do 17. ure. — Tel. 3247

„Literarne vaje“

Izšel je prvi zvezek letošnjega letnika Literarnih vaj. Je to kar zajeten zvezek, saj prinaša med drugim kot nekako prilogo roman Alojza Rebule, »Devinski šolar«. Prezgodaj je še, da bi mogli izreči kakšno besedo o novem romanu, ki je komaj pričel izhajati, kaže pa, da bo to zelo zanimiva povest iz davnih srednjeveških časov.

Naša mladina izredno zvesto in vneto sodeluje v svojem listu. Predvsem nadaljujejo s pisanjem naše stare znanke: Mirela Urlih, Silvija Cernjava, Zivka Marc, Eva Zandersič. Precej je tudi novih imen, kar je samo razveseljivo dejstvo. Vendar pa si bralec ne more kaj, da ne bi skupno z uredništvom dejal: Kje so pa imena naših fan-ov?

Čudna kriza je to, ki iz leta v leto narašča. — Zvezek je prav lepo opremljen, deloma z linorezi dijakov in prof. A. Cernigoja. Letos imajo Literarne vaje tudi več kotičkov za kulturne novosti, šport in znanost.

lih, ki so bila vedno temelj Damianijevega znanstvenega delovanja. Naša iskrena želja je, da bi tako bilo, kajti s tem bo na najlepši način proslavljen spomin na profesorja Enrica Damianija, mojstra sodobne italijanske slavistike.

Med Južnimi Slovani, zlasti pa med njegovimi slovanskimi prijatelji in ožjimi sodelavci, bo ostal spomin na tega velikega Italijana svetel in trajen.

Vekoslav Bučar

† Rosana Kavčič

V nedeljo 20. decembra je v glavni bolnici umrla dijakinja Rosana Kavčič, ki je obiskovala tretji razred slovenske nižje gimnazije.

Vest je globoko zadela vse njene sorodnike in znance, predvsem pa njene neotolajljive starše, saj je bila hčerka edinka. Da je bila pri vseh priljubljenosti, nam je v dokaz njen pogreb, ki je bil v torek, 22. decembra; udeležili so se ga tudi mnogi dijaki-součenci in profesorji. Pred odhodom iz mrtvašnice, kjer je bila Rosana kar zasuta z belim cvetjem, se je od nje poslovila njena sošolka in zbor nižje gimnazije ji je v zadnji pozdrav zapel žalostnik. Dolgi žalni sprevod se je vil do cerkve sv. Jakoba, od tam pa na pokopališče. Bil je mrzel, oblačen dan in na bel mrtvaški voz so padale prve snežinke. A kljub burji jo je mnogo ljudi spremlilo na njeni zadnji poti, saj so jo vsi poznali kot dobro in vedno veselo dekle.

Štipendije

Tudi letos razpisuje Tehnološki inštitut države Massachusetts v Cambridgeu poletne študijske štipendije za čas od 6. junija do 18. septembra 1954 za diplomirane univerz, ki so se specializirali v študiju arhitekture, kemije, fizike in inženjerije.

Za vse nadaljne informacije naj se tisti, ki se za štipendije zanimajo, obrnejo na Zavezniko čitalnico v ulici Trento št. 2, kjer lahko dvignejo tudi potrebne brazce.

Gradnja električnega voda

Zaveznika vojaška uprava je pooblastila podjetje »SELVEGA«, da zgradi električni vod z jakostjo 27 tisoč voltov od transformatorske postaje v Zavljah do električnega voda Rocol-Osp v bližini Opekarne (»Mattonaia«) v občinah Trst in Dolina.

Dela za gradnjo in napeljavo električnega voda so bila proglašena za javno koristna, nujna in neodložljiva.

POPRAVEK

V božični številki »Demokracije« se nam je vrnila neljuba pomota v članku »O hrani in vitaminih«, ki ga je napisal g. dr. Fran Delak. Namesto: »Živiljenje matice traja pol leta in še več«, je treba pravilno čitati: »Živiljenje matice traja pet let in še več«.

DARUVI: Družina g. Ignaca Marca daruje 1.000 lir in družina g. Marije Debellija 500 lir za Slovensko dobrodelno društvo v Trstu v počastitev spomina Rosane Kavčič.

V GORICI so darovali za dobrodelne namene: Rodoljub iz Benetk 1.000 lir; L. A. iz Gorice 1.000 lir in V. P. iz Gorice 2.000 lir. — Najlepša hvala!

PRIMARJI

Dr. JOSIP VRTOVEC

ordinira za notranje in živčne bolezni — elektroterapija — v Gorici, ul. Vittorio Veneto 13 od 14. do 17. ure. — Tel. 3247

ZOBOZDRAVNIK

Dr. DANILO BREZIGAR

ordinira v Nabrežini, 130 (v hiši g. Tanceta) od 16. do 20. ure Ob nedeljah od 10. do 12. ure

ZDRAVNIK

Dr. FRANJO DELAK

v TRSTU sprejema na

Reški cesti - Strada di Fiume, številka 20-III. - 2. nadstopje

ZOBOZDRAVNIK

Dr. STANISLAV PAVLICA

se je preselil v ul. Rittmeyer, 13 in sprejema od 9. do 13. ter od 17. do 19. ure Stev. telef. 31-813

Malenkovičovo božično voščilo

(Nadaljevanje s 1. strani)

zločinca v Sovjetiji, kjer je tajna policija glavni opornik vladavine, potem je bil pokojni Berja pravi peklenski genij, ki se je toliko desetletij spretno izmikal sočasu pravice.

In vendar je za vsakega treznega mislečega človeka in posebno še za tistega, ki nosi komunistično izkaznico v žepu, jasno, da je bila karakteristika Berje za časa njegove krvave slave; za časa, ko je užival še vse naklonjenosti Stalina in v času, ko so se Malenkovič in današnji sodniki: Konjev, Sverniki, Čejdin, Moskalenko, Mihajlov, Kušava, Gromov in Lunev še tresli pred njim in njegovo vsemogočno NKVD, prav tako pestro popisana, kakor so popisane karakteristike osmerice sodnikov v skrivnem predalu Malenkova. Prav tako je jasno, da nosi vsak izmed sodnikov Berje karakteristiko svojega tovariša v žepu za primer, da mrtvaški masčevalni zvon zapoje kateremu koli izmed njih. Danes me ni, jutri tebi! To je memento vseh diktatorskih revolucionarjev...

Pred smrtno obsodbo atomskih vohunov, Rosenbergovih, so tržaški komunistični dninarji nosili papirnate klobuke - protesti proti američkemu pravosuđu, ki je obdolženemu dovolilo vsak pravni lek, obrambe, kakor je to pravica vsakega državljanca v civilizirani državi. Berja ni imel zagovornika. Razprava je bila končana v petih dneh, nobeno drugovrstno komunistično uho ni smelo prisluhniti

»kremeljski justici«, ker so Berja sodili v prisotnosti zelo redkih najvišjih hierarhov režima pri hermetično zaprtih vratih. Niti eden izmed sodnikov ni po poklicu in izobrazbi pravnik. Razsodba je nosila značilni zaključek vseh diktatorskih sodišč: obsodba je končno veljavna. Priziv ni mogel.

Morda so zato tudi izostali komunistični protestni klobuki na tržaških ulicah, ali pa morda zato, ker so naši aktivistični komunisti malikovali in menjajo svoje bogove po zapovedi trenutno najmočnejšega boga v Kremlju...

Italijanski komunistični prvaki so potrebovali precej mesecev časa, da so domleli zamenjavo bogov v Kremlju. Po smrti Berje, ki je nastopila morda že nekaj mesecev pred 24. decembrom, so se oddahnil, kajti na mrtvega konja nihče ne stavi niti počenega groša.

Takšna je krvava justica »najnaprednejše države sveta«, takšna je morala njenih poklicnih obževalcev in takšno je letošnje božično voščilo Malenkova komunističnim množicam na Zahodu.

Morda pa bodo te množice le pričele resno premišljevati o krvavem prerivanju rdečih poglavarjev v Kremlju, ki jim je osebna oblastnost prvi življenjski smoter, delovno ljudstvo pa potrebno orodje za dosego in utrjevanje

TRST - SLOVENSKO OKNO V SVET

V ogledalu naračnostne statistike Trst ni „città italianissima“? Vsi dokazi govorijo, da je le narodnostno mešano italijansko-slovensko mesto na slovenskem narodnostnem ozemlju

(II. nadaljevanje in konec)

Zavezniška voj. uprava najbudej varuje status quo, to je stanje, katero je zločinski fašizem ustvaril. Tako Slovincem ni povrnjena škoda za požgane narodne domove, oropane zadruge, denarne zavode, zaplenjeno premoženje kulturnih in športnih organizacij. Onim, ki so bili po drugi svetovni vojni vrnili iz Jugoslavije ali iz drugih držav, kamor so bežali pred fašističnim nasiljem, niso povrnjene politične pravice, celo tudi ne onim, ki so bili po fašističnih zakonih obsojeni zaradi političnega delovanja. Z mirovno pogodbo zagotovljena enakopravnost slovenske kot uradnega jezika se ignorira, še več, po nalogu zavezniškega poveljnika Trsta se po slovenskih vaseh, na slovenski zemlji odstranjujejo — slovenski napisi. Slovenska zemlja se razlaščuje in umetno naseljuje z Italijani, da bi se zgradil preko slovenskega ozemlja od Soče do Trsta italijanski narodnostni most. Zares, posebne vrste sta svoboda in pravica, ki ju za Slovence poznajo zahodne demokracije! Ne smemo namreč pozabiti, da so Slovenci na Tržaškem v šestih letih pod Zavezniško vojsko upravo več utrpeli na narodnostnem premoženju, kakor pa prej v vseh petdesetih letih pod Avstrijo in fašistično Italijo!

Plebiscit

Cudite se zdaj rimski modrosti! Gospod Pella bi hotel pri takem stanju plebiscit na Svobodnem tržaškem ozemlju, ki naj bi seveda — sankcioniral zločine, ki jih je fašizem prizadejal jugoslovanskemu prebivalstvu STO-ja. Pri tem pa smatra za popolnoma samo po sebi umerno, da bo imelo pravico glasovanja vseh 120 tisoč po Musoliniju importiranih Italijanov.

Plebiscit je sam po sebi predstavlja pri današnjem stanju nemoralno sredstvo za odločanje o bodočnosti Trsta. Ne pozabimo, da je bilo slovensko prebivalstvo nad 27 let ustrahovano in da šele danes nima svobodnega narodnega življenja. Pri tem pa gospod Pella in fašisti, ki po Trstu inscenirajo neredne in provokacije, kriče, da je edino plebiscit demokratsko sredstvo za odločitev o bodočnosti Trsta. Da, Jugoslavlani so že pred rapalsko pogodbo leta 1920 zahtevali plebiscit.

Zakaj takrat Italijani, ki danes tako verujejo v plebiscit kot demokratsko sredstvo, niso pristali, da se pripadnost vsega Ozemlja, tja do bivše avstrijsko-italijanske meje, odloči — s plebiscitom?

PLEBISCIT IN VOLITVE POD VOJASKO UPRAVO NA PODROČJU STO

Ne mislimo izgubljati besed o volitvah v coni B z veliko večino jugoslovanskega prebivalstva, niti o tem, kako jih je izvajala jugoslovanska komunistična vojska, uprava. Za nas so zanimive le volitve v coni A, ki jo upravljata dve demokratski velesili.

Po mirovni pogodbi imajo volilno pravico na področju STO-ja le oni prebivalci, ki so bili stalni rezidenti 10. junija 1940. Zavezniška vojska uprava pa je, kršeč določbe mirovne pogodbe, dala volilno pravico v coni A vsem, ki so bili rezidenti novembra 1. 1950 in poprej. Tako je bilo v volilne imenice vpisanih okoli 41 tisoč oseb, ki nimajo zakonite volilne pravice na področju STO-ja. Večina teh volivcev živi v Italiji in tudi volijo v Italiji ter so tako trumoma z lajdami in vlaki prihajali iz Milana, Benetk in Rima, celo iz Argentine — volit v Trst. Na ta način so irendentistične stranke pridobile 41 tisoč glasov. Istočasno pa je bilo iz volilnih imenikov izbrisanih okoli dva tisoč Slovencev, ker so bili kaznovani po fašističnih zakonih za politično delavnost.

NA PODROČJU CONE A SO VOLITVE LETA 1952 DALE SLEDENJE REZULTATE:

Volilnih upravičencev	196.752
ali 65,54 odst. prebivalstva	
Volilo je	185.147
ali 94,00 odst. volilnih upravič.	
Oddalo glasove za irendentistične stranke (Italijo)	107.476
ali 58,05 odst. vseh oddanih glas.	
Oddalo glasove za independentistične stranke (STO)	77.671
ali 41,95 odst. vseh oddanih glas.	

Razlika 43 tisoč glasov, ki so nepravilno vpisani, oziroma brisani v volilnih imenikih, je šla v korist irendentističnih strank (Italije), zato so tržaške politične stranke, ki se zavzemajo za Svobodno tržaško državo, v svojih resolucijah, prečitanih na seji tržaškega občinskega sveta dne 25. julija 1952, označile te volitve kot eno največjih potvorb volje domačega tržaškega prebivalstva.

Kljub temu, da so Italijanski vi-

soki funkcionarji od predsednika vlade do vojnega ministra vršili volilno propagando na tujih državah, kar menda nima primere v zgodovini, so prebivalci okoli-

Okoliške občine	Irendentistične stranke (Italija)	Independentne stranke (STO)
Zgonik	0,50 odst.	752 100,00 odst.
Repetabor	0,00 »	288 100,00 »
Dolina	0,00 »	2.776 100,00 »
Devina-Nabrežina	620 21,54 »	2.245 78,36 »
Milje	2.856 35,47 »	5.197 64,53 »
Skupaj:	3.476 23,59 odst.	11.256 76,41 odst.

Ali je v okoliških občinah glede Svobodnega tržaškega ozemlja potreben še kakšen plebiscit?!

In kako so izpadle volitve v tržaški občini, v Trstu samem?

OBCINA TRST:

Volilnih upravičencev	181.448
ali 64,80 odst. prebivalstva	
Volilo je	170.561
ali 94,02 odst. volil. upravičencev	
Oddalo glasove za irendentistične stranke (Italijo)	104.146
ali 61,04 odst. vseh oddanih glas.	
Oddalo glasove za independentistične stranke (STO)	66.415
ali 38,96 odst. vseh oddan. glasov.	

Torej je za irendentistične stranke (Italijo) volilo 104.146 to je 61,04 odst. volivcev.

Odštejmo 41 tisoč nepravilno vpisanih v volilne imenike, in 2 tisoč brisanih Slovencev, kar vse je šlo v korist irendentističnih strank (Italije) 43 tisoč glasov, potem bi irendentistične str. (Italija) dobile le 61.146 ali 47,91 odst. vseh oddan. glas., dočim bi glasovi oddani za STO znašali 66.415 ali 52,09 odst. veljavnih glasov.

Tak bi bil rezultat volitev v Trstu leta 1952, če bi se spoštovala določbe pogodbe o miru z Italijo, čeprav z njo slovenske koristi niso dovolj zaščitene.

O bodočnosti Trsta, če bi bila spoštovana pravica, bi smeli odločati le domačini. Zato bo prav gotovo vsakega zanimalo, koliko ima danes Trst domačih prebivalcev, pravih Tržčanov, ki imajo volilno pravico. Za volivce, ki so upravičeni, odločevati o bodočnosti Trsta, se lahko smatra le one tržaške prebivalce, ki so leta 1918 imeli domovinsko pravico na STO in pa njihove potomce, ki živijo na področju STO-ja in imajo volilno pravico v Trstu.

Avtohtonih trž. volilnih upravičencev	92.559
94,00 odst. volilna udeležba znaša (volivcev)	87.005
Volilo za independentistične stranke (STO)	66.415
ali 76,34 odst. oddanih veljav. gl.	
Torej bi irendentistični str. (Italiji) ostalo	20.590
ali 23,66 odst. odd. veljav. glasov.	

Tako bi bila občina Trst v razmerju glasov med irendentističnimi strankami (Italijo) in independentističnimi strankami (STO) popolnoma izenačena z okoliškimi občinami. To je močan dokaz, da se domače tržaško prebivalstvo še dobro zaveda zlate dobe napredka in procvita tržaškega mesta in pristanišča, ko je isto bilo povezano s svojim naravnim zaledjem, ter da zna dokaj pravilno ceniti ono tesno razmerje, v katero ga je proti njegovi volji pahnil — fašizem. Zato lahko vsak uvidi, če le hoče, da se na pošteno osnovne postavljene plebiscite v Trstu, če bodo o Trstu odločali Tržčani in ne v Trst načrtno poslani tujci, imata biti le — Tito in Pella!

Razum, dalekovidnost in tržaško ljudstvo samo zahtevajo ohranitev Svobodnega tržaškega ozemlja in izvršitev mirovne pogodbe.

Edino v svobodnem Trstu bosta našla italijanski in jugoslovanski živelj pot k spravi in iskrenemu sodelovanju, ki je za Italijo, kakor tudi Jugoslavijo glede gospodarske dopolnitve in odbranbe tako potrebno.

Trst je nemogoče tako razdeliti, da bi se ena ali druga stran ne

skih občin oddali pretežno večino glasov onim strankam, ki se zavzemajo za ohranitev Svobodnega tržaškega ozemlja in izvršitev mirovne pogodbe.

Okoliške občine	Irendentistične stranke (Italija)	Independentne stranke (STO)
Zgonik	0,50 odst.	752 100,00 odst.
Repetabor	0,00 »	288 100,00 »
Dolina	0,00 »	2.776 100,00 »
Devina-Nabrežina	620 21,54 »	2.245 78,36 »
Milje	2.856 35,47 »	5.197 64,53 »
Skupaj:	3.476 23,59 odst.	11.256 76,41 odst.

čutila prikrajšano ter užaljena, ne kovala načrtov za — revanšo!

Italija, bodisi monarhična, fašistična ali demokristjanska, je vselej in povsod dokazala, da v svojem sovinitstnem zagonu ne ume postopati z narodnimi manjšinami, zato nima nikakršne moralne pravice, da spravi pod svojo mačevsko oblast, poleg 80 tisoč beneških in gorških Slovencev, še 111 tisoč Jugoslovancev, večinoma Slovencev, s področja STO.

Ce mali slovenski narod lahko za ohranitev STO-ja žrtvuje 5,3 odst. svojega prebivalstva, potem bo veliki italijanski narod lahko prispeval borih 0,4 odst. Italijanov!

Za življenje in napredek Trsta je poleg prijateljskega sodelovanja Italijanov in Jugoslovancev na tržaškem področju potrebno sodelovanje vseh onih srednjeevropskih kontinentalnih držav, katerih poiti v svet vodijo skozi Trst. Zato vprašanje Trsta ne sme in tudi ne more biti rešeno le z ugoditvijo italijanskemu šovinizmu ter nanovo vstajajočemu imperializmu. To je rešitev, ki bi morda bila nekoliko

bodo socialna trenja v sovjetski Evropi postala nasilna, ker bosta človeška in materialna nezadostnost preprečila doseg tistih velikih gospodarskih ciljev, ki jih je Stalina Rusija določila za svoje podložnice. Na to so kazali vsi znaki, celo že pred Stalinovo smrtjo. V mesecih po Stalinovi smrti so se ti znaki vedno bolj množili in, gospodari Vzhodne Evrope morajo zdaj priznati, da so pristni.

Doslej so vse gospodarske težave zanikali, in to vsako leto znova — s kakšnim uspehom, vidimo zdaj. Uporabili so razne načine propagande. V prvi vrsti so dejstvo gospodarskih kriz gladko zanikali. Take krize so bile v »socializmu« nemogoče; take krize so nekali, za kar so krivi »zakoni kapitalizma«. Kapitalizem je šel, zato je tudi konec krizi! Kdor je dvomil v uspeh državnega plana ali pa domneval, da se kriza lahko vrne, je bil »reakcionar«. Seveda slučajno večih z državnim planom ni bilo vse v redu, v takem primeru je bila temu kriva »reakcionarna sabotaža«. Če so bili domači reakcionarji preneumni, da bi mislili na sabotažo, no, potem so jih seveda nahujskali k tem Američani ali sionisti! Vse te »razlage« za neuspehe in vsi ti žrtveni kozli za nemir prebivalstva so bili umazano hinavstvo; ko je v zadnjih Stalinih mesecih pritisk naraščal, je Kominform začel opuščati take smešne zgodbe.

„Hudobnost“ Američanov
Pred letom dni je bilo še morda mogoče kriviti na primer zaradi pomanjkanja hrane na Češkem hudobnost Američanov. Danes verujemo takim pravljicam samo še sopotniki v zahodnem svetu, bedaki, ki verujejo vse, kar slišijo od Vzhoda, pa naj bo še tako protislovno. Kaj bodo ti bedaki napravili z današnjimi vestmi iz Vzhoda? Ali zdaj spoznavajo, da so bili skozi leta in leta varani, in da so še sami k temu pomagali, da so jih goljufali? Ali so pa še vedno gluhi? Zgodb o neprestanih uspehih iz prejšnjih let zdaj ne slišijo

Beda in mir

Dejstva sama so se izkazala za premočna, da bi se jim komunisti lahko izognili ali jih pa zanikali. Beda in mir se plazita po marksiističnem svetu; neuspehi, nesposobnost in zmeda so vidni na vseh straneh, vse to se splošno priznava. Skozi leta je partija vriskala od veselja zaradi domnevnih uspehov težke industrije. Zdaj se je znašla pred pretirano povečanim, slabo planiranim produkcijskim sistemom in pred nemirnim, neposlušnim delavskim razredom. Skozi leta se je partija bahala s svojimi kolektivnimi kmetijami kot s svobodnimi združenji srečnih kmetov. Zdaj priznava, da je bilo to bahanje preuranjeno; in priznava, da so kmete prisilili v to »svobodo«.

Nas ni presenetilo, da se je šušmarjenje »nezmotljiv« partije tako razširilo, da so se uprli delavci v Plzinu in po vsej sovjetski Nemčiji; ali da ista zgodba o zmedu promič skozi železno zaveso iz Madžarske in vzhodnega Berlina. Ali da smo iz Kremlja samega slišali glas Kruščeva, prvega tajnika sovjetske komunistične partije, ki je priznaval neuspehe in objubil koncesije. Razsežnost neuspehov je celo večja kot smo predvidevali, nujen bankrot sistema sam pa je bil jasen že skozi leta. Mnogi od nas so bili že dolgo prepričani, da

v skladu s trenutnimi koristimi zahodnih demokracij, rešitev krparjev in mazačev. Nikakor pa to ni daljnovidno delo velikih državnikov. Trst zahteva evropsko rešitev!

V prepričanju, da današnji odgovorni ljudje na Zahodu ne žele krepiti duha evropske skupnosti, nego hočejo uničiti zadnji svobodni otok ob komunističnem zidu, potem Slovincem ne preostane nič drugega kakor, da zahtevajo pruvico. To je razmejitev po etnični črti, tako da se poslednji naš človek, zadnja ped naše zemlje združi z domovino, čeprav ta danes ječi pod komunističnim jarmom. Narodni so večni, režim pa — prehodni!

Koliko karikatur v nekomunističnem časopisu po svetu prikazuje »salomonsko« rešitev, ki jo zahodni državniki žele ostvariti glede Trsta. Prav gotovo je najprimernejša ona, ki kaže, kako režejo tržaški kolač in mastnejšo polovico bašejo v žrelo prebujajočemu se italijanskemu fašizmu, slabše namazan del pa rinejo v gobec titovskemu komunističnemu nestvoru. In Tržčani? Oh, kaj se bo še kdo zanimal za teh ubogih par tisoč ljudi! Le kaj pač hočejo ti nezadovoljni Tržčani? Mar samostojnost, svobodo in povrh še demokracijo? Nikakor ne! Oni se pač morajo žrtvovati — za demokracije....

To smo se že naučili, da žrtve — morajo biti. Bolj kislja pa je šola, v kateri krvavi tožilec Višinski daje Zahodu lekcijo, kako je treba spoštovati mirovne pogodbe, ki bi pač ne smele biti le »krpa papirja«. Najporaznejše je to, da ve-

lesili, ki imata na vseh kopnih okupacijske ali, če hočete, zaščitne posadke, ne moreta vzdrževati dveh regimentov obrambe prvih kvadratnih kilometrov, ki naj bi služili evropski skupnosti in lahko postali »District of Europe« bodoče Evropske unije.

Evropa ni ljudski konglomerat, ki bi se kot sir lahko rezal po polidnevnikih in vzporednikih. Evropa je pester in zelo kompliciran narodnostni mozaik. In prav danes, ko se z eruptivno močjo prebujajo nacionalizem v Aziji in Afriki, je tako potrebno evropsko sožitje! To sožitje se nikakor ne da ostvariti s skleroznimi idejami oživljanja nekdanjih imperijev ter kronovin raznih kraljev-svetnikov, ki so vladali pred tisočletji. Evropska skupnost — Zedinjene evropske države — so mogoče le, če bo vsak narod združen v svojih narodnostnih mejah v političnem in kulturnem življenju na svoji zemlji — svoj gošpod. Samo tako bodo evropski narodi pripravljeni sodelovati ter ztvovati skupnosti del svojih suverenosti. Ona pestra področja pa, ki so sestavljena iz malih drobcev mozaika, in ki po svojem zemljepisnem položaju služijo skupnosti, naj postanejo samostojna upravna telesa s takimi statuti, da bo v njihovem okviru vsaka narodnost, ki jih naseljuje, svobodno dihal.

Naj si zahodni državniki sami izprašajo vst, če glede Trsta sledujejo in goje te plemenite cilje. Ne bo pa tudi odveč, če jih bo pri vsakem delu spremljala zavest, da njihovo početje budno motrijo mnogi evropski narodi s te in one strani železne zaves.

Od duha in borbene volje teh evropskih ljudstev bo v jutrišnjem viharju precej odvisna zmaga nad komunistično tiranijo! Gorje, če mora ta zmaga zavisei le od zadovoljitve one Italije, ki ima 35 odstotkov komunistov, sposobnih, da vsak trenutek, na namig Moskve, čez noč strmoglavijo kakr-

šen koli italijanski režim. In še nekaj ne bi smeli zahodni državniki prezreti, namreč, da je ta denes tako »pro-Americana« Italija bila prav vselej le toliko časa za onega, ki ji je dajal, dokler se ni našel nekdo drugi in ji — več obljubil. Zgodovina nas uči, da podkupnine niso najsrečnejše sredstvo za pridobitev zvestih zaveznikov. Niso niti častne za onega, ki jih daje, še manj pa za onega, ki jih sprejema.

Današnje barantanje s Trstom je klasična umetnina stare politične in diplomatske šole.

V zadnji svetovni vojni in zlasti še po njej tako varana in razočarana ljudstva pa hočejo načelnosti in morale v javnem in mednarodnem življenju.

Ce hočemo jutri v odločilnem boju med dobrim in zlom, med lučjo svobode in mrakom komunizma imeti odločne borce — zmagati, potem mora v človeku, v narodih vzplamteti mogočen ogenj vere v nekaj boljšega, vzvišenejšega, za kar bo vredno — umirati. V srhch današnjih množic pa vladajo: otropost, ravnodušje in nezaupanje....

Kajti, preveč zvestih prijateljev je bilo izdanih in premnogo sovražnikov — nagrajenih!

Preveč so teptane pravice malih narodov, da bi se zadovoljili interesi velikih!

Preveč je bilo deklamiranja o svobodi in daleč premalo — svobode!

Vse to nam znova potrjuje usoda Trsta.

Postopajo tako, kakor da ljubljanska vrata ne leže vzhodno od Trsta. Istočasno pa že glasno priželjujejo, naj zopet — najdemo svojo dušo. In kaj nas naj vodi pri iskanju? Morda sluč svobode, ki nam jo obetajo v Trstu? Mogoče »pravica«, ki nam jo kanijo odmeriti na naših tržaških tleh? Da, pravica hlapca Jerneja....

(Konec) H. M. R.

Leto 1953 v komunističnih deželah

Za gospodarje sovjetskih podložniških držav je bilo leto 1953 leto trdega in neumljenega prebujanja. Pred njihovimi očmi zija gospodarski kaos, in s tem izginjajo davne sanje. Po vsej satelitski Evropi trobijo na gospodarski umik, staro politiko revidirajo, stare dogme se razkrinkujejo kot prevare, kot so vedno bile. Navadni možje in žene so porazili »naznanstveni« socializem — to je velika poslanica leta 1953. Mali ljudje na madžarskih kmetijah, očete in družine v čeških mestih so prisilili svoje gospodarje, da odnehajo in premišljajo. Mogoče je odmor samo začasen. To bomo šele videli. Vendar ostaja dejstvo, da se je to zgodilo in da se še zdaj dogaja.

Beda in mir

Dejstva sama so se izkazala za premočna, da bi se jim komunisti lahko izognili ali jih pa zanikali. Beda in mir se plazita po marksiističnem svetu; neuspehi, nesposobnost in zmeda so vidni na vseh straneh, vse to se splošno priznava. Skozi leta je partija vriskala od veselja zaradi domnevnih uspehov težke industrije. Zdaj se je znašla pred pretirano povečanim, slabo planiranim produkcijskim sistemom in pred nemirnim, neposlušnim delavskim razredom. Skozi leta se je partija bahala s svojimi kolektivnimi kmetijami kot s svobodnimi združenji srečnih kmetov. Zdaj priznava, da je bilo to bahanje preuranjeno; in priznava, da so kmete prisilili v to »svobodo«.

Nas ni presenetilo, da se je šušmarjenje »nezmotljiv« partije tako razširilo, da so se uprli delavci v Plzinu in po vsej sovjetski Nemčiji; ali da ista zgodba o zmedu promič skozi železno zaveso iz Madžarske in vzhodnega Berlina. Ali da smo iz Kremlja samega slišali glas Kruščeva, prvega tajnika sovjetske komunistične partije, ki je priznaval neuspehe in objubil koncesije. Razsežnost neuspehov je celo večja kot smo predvidevali, nujen bankrot sistema sam pa je bil jasen že skozi leta. Mnogi od nas so bili že dolgo prepričani, da

več; iz Vzhodne Evrope prihajajo zdaj zgodbe o zmotah, nesporazumih, pomanjkljivosti; vse te zgodbe pa vzbujajo uradno priznanje raznih obtožb, ki so jih v preteklosti objavljali zahodni kritiki.

Vzemimo samo nekaj nedavnih aktualnih primerov. V notranjosti Sovjetske zveze je bilo v letu 1953 nekaj čudnih zadev. Ali se še spominjate »moskovskih zdravnikov« in edinstvenega priznanja, da so v njihovem primeru uporabljali »nezakonite metode«? Ali pa nedavno javne zaskrbljenosti za državljansko svobodo sovjetskega državljana, zaskrbljenosti, ki je spet nenadoma izginila? Gotovo nam je še živo v spominu, kako so »razkrinkali« Berjo, vsemočnega poglavarja ljudske policije in »zaščitnika ljudskih svobod«, kot propadlega zahodnega agenta. Mogoče nam niso neznani sedanja slavnospesvi »svetemu načelu kolektivnega vodstva«, s čimer je združeno kritiziranje »slabih starih dni«, dni Stalina in malikovalskih himen Stalina.

V vseh političnih ukrepih novega sovjetskega režima lahko opazimo, kako čutijo komunistični oblastniki potrebo po pomirjevanju in prepričevanju množic, in prav tako nekako živčnost, ki se je prenesla tudi na vse sovjetske podložniške države.

Ta živčnost ima razne oblike. Kot kažejo prvi tedni režima Malenkova, je ta zaskrbljenost deloma politična. Večina skrbi je pa gospodarskih in zadevajo ustroj teške industrije in prehrano mestnih delavcev. Oglejmo si nekaj stvari, ki so jih povedali oblastniki sovjetskega sveta in na katere se vedno znova povračajo.

V Sovjetski zvezi je 8. avgusta 1953 Malenkov napovedal koncesije za kolektivne kmetije in olajšave za zasebna pomožna podjetja. Dobesedno je izjavil: »Razne važne veje kmetijstva so v zastoj. Se vedno so številne kolektivne kmetije in celo cela področja, na katerih je kmetijstvo skrajno zanemarjeno.«

V Vzhodni Nemčiji je razvoj dosegel svoj višek dva meseca prej. Nepopustljivi boljševizem je s svojim sistemom povzročil, da so se kmetje množično selili v Zahodno Nemčijo, kar je dovedlo v aprilu in maju do kaosa v dobavi živil. 12. junija je ministrski predsednik Grotewohl priznal, da so njegovi odloki »le malo upoštevali koristi prebivalstva, posameznih kmetov, rokodelcev.... To je imelo za posledico, da je mnogo ljudi zapustilo republiko«. 17. junija je prišlo v Vzhodni Nemčiji do največjega nasilnega upora delavcev proti komunizmu, kar jih pominjajo zgodovinski satelitski držav. Upor so lahko zadušili samo sovjetski tanki. »No« vi kurza je prišel v Vzhodno Nemčijo tik pred dvajseto uro — tako zelo je režim potlačil povsod življenjsko raven potrošnikov in delavcev. Sovjeti in Grotewohl u-

pajo zdaj, da bodo lahko z »novim kurzom« pomirili vihar.

Na Madžarskem je prišlo v juliju do reorganizacije vlade in novi ministrski predsednik Imre Nagy je priznal presenetljive stvari. Teško industrijo so preveč razširili in kolektivne kmetije so ustanavljali prenačno. Te napake bo popravil. Kmetije, ki to želijo, lahko izstopijo iz kolhozov. In še več, obljubil je odpravo koncentracijskih taborišč in ukinitve deportacij; brzdal bo »surove in brezsrčne uradnike«. To je morala biti dobra novica za mnogo Madžarov — in za še več Madžarov prepovna! Nagy se je ponovno in ponovno vračal k takim izjavam. Oglejmo si njegovo odkrito poročilo o problemu kmetijstva, ki ga je podal v septembru 1953:

»V raznih zadrukah se iz pravice članov norčujejo. Načelniki ravnajo samopašno, o važnih odločitvah ne zaslišijo članov, v poljedelstvu vlada kaos, skupno premoženje se zapravlja in trati... z drugimi besedami, člani zadrug so razočarani v svojih pričakovanjih.«

Menda ne moremo zahtevati bolj temeljite in bolj uničujoče sodbe od moža, ki razmere pač dobro pozna!

Nazadnjaška naprednost

Podobne razmere priznavajo uradne izjave iz drugih satelitskih držav. Rumunski plan se je izkazal za nemogočega. V Bolgariji vlada pomanjkanje potrošnih dobrin. In v Češkoslovaški, kjer je komunistom uspelo uničiti bogato industrijo, je samokritika dosegla višek. Industrijski načrti so bili »preveč ambiciozni, v poljedelstvu vlada zmešnjava. Zapotocky, naslednik Gottwalda, razmišlja 29. septembra o »socializmu« takole:

»Pospeševati moramo socializacijo, pri tem pa stalno upoštevati interese kmetijske skupnosti.... Predsodke moramo premagati s potrpežljivo vzgojo, ne pa z nasiljem in prisilnim vmešavanjem.«

Kakšne uspehe bo dosegel »novi kurza« v Vzhodni Evropi? Povsod napovedujejo spremembe v korist potrošniku, kmete pomirjujejo in na razne načine podkupujejo, da bi pridelovali več hrane. Izvedbo velikih načrtov za težko industrijo in za kmetijske kolektive so začasno ustavili. Ob vseh priložnostih delajo satelitski voditelji propagando za novo politiko, ki molče obsoja staro. Vendar so povsod pustili staro ogrodje za čas, ko bodo razmere dopustile povratek na stara pata.

Medtem pa skušajo odpraviti nered, ki ga je povzročil jetični boljševiški tempo prejšnjih let, in ki povzroča ob koncu leta 1953 boljševiškim poglavarjem težak glavobol.

Julius Gould

Odgovorni urednik: dr. Janko Jež

Tiskar:

tiskarna »Adria«, d. d. v Trstu

Vabilo na SILVESTROVANJE

Slovenskega dobrodelnega društva v Trstu, ki bo v četrtek, dne 31. decembra 1953 v društveni dvorani v Machiavelljevi ulici 22-ll. Začetek ob 21. uri

Igra trio orkester ZAGO

Srečno novo leto

želi svojim odjemalcem, gostom

in prijateljem:

1954

JANUAR

**Mizarji
kmetovalci
podjetniki**

Deske smrekove,
macesnove
in trdih lesov,
trame in par-
kete nudi najugodnejše

TEL.
90441

CALEA

T R S T

Viale Sonnino, 24

BUFET pri

TOČIJO SE PRISTNA
DOMAČA, ISTRSKA
IN BRIŠKA VINA
IN KRAŠKI TERAN

Jožkotu

TRST - Ul. Ghega št. 3

Kalin Alojz

SADJE IN ZELENJAVA

OPČINE

PANGOS BERNARD
ZALOGA DRV

NABREŽINA

FODERAMI

A. Pertot

TRST - Ul. Ginnastica 22 - Tel. 95998

**Magazzini
del Corso**

T R S T - CORSO 1 - GALLERIA PROTTI

VELETRGOVINA
Z MOKO IN ZITARICAMI

PRIMC FRANC

TRST - Largo Panfili 1

MILAN ŠVAB Strojno in
stavbeno

kleparstvo - Plinske in vodovodne
napeljave - Prevleka barskih točilnic
- Ventilacije in strokovna popravila

TRST - UL. S. GIUSTO, 16 - TEL. 93-609

SUDEXPORT

TRST - UL. MAZZINI, 15 - TELEFON 40-81

Darilni paketi

Di Sciascio Angelo

JESTVINE • SADJE • ZELENJAVA

OPČINE

PEKARNA IN SLAŠČIČARNA

Ivan Gustinčič

TRST - Ul. Udine 3 - Tel. 38-734

**B. BELTRAM - TRST
IMPORT - EXPORT**

Darilne pakete za Jugoslavijo
in druge države po najnižjih cenah

Posiljamo živila, zdravila, tekstilno blago, šivalne
stroje, radijske aparate, harmonike, kolesa, vespe
in druge artikule sploh.

Razpolagamo s skladiščem v Punto Franco 2/a-21

Obrnite se osebno ali pismeno na urad
v ulici Valdirivo 3/I. - Telefon 69-91

Kmečka banka

R. Z. Z. O. J.

želi srečno novo leto 1954

GORICA

Ul. Morelli 14 - Tel. 226

Anton Cerpin

MANUFAKTURNA TRGOVINA

GORICA

Raštel št. 3

Vsakovrstno pohištvo:

SPALNICE - JEDILNICE -
KUHNJE ITD. - PO NA-
ROČILU IZVRŠI VSAKO
DELO - POROSTVO ZA
DOBER NAKUP - TOVAR-
NIŠKE CENE - DELO SOLI-
DNO - DOMAČA TVRDKA

Tovarna pohištva
Tel. 32

PRINČIČ

K R M I N

Cormons - prov. Gorizia

DARILNE PAKETE za Jugoslavijo
in druge kraje

po ugodnih cenah pošilja domača tordka

„ALASKA“ Import-Export

TRST - Ulica S. Lazzaro 13-I. - Tel. št. 56-58

Posiljajo se živila, tehnični predmeti, in zdravila

Nashe blago najboljše kakovosti - Nashe cene najugodnejše

Nasza dostava najhitrejša in zjamčena

Obrnite se na nas osebno ali pismeno

Interexport - Trst

BREDA RUS - MIKULETIČ & MILAN BJELICA - ŽIVKOVIČ

IMPORT - EXPORT

živila, tehnične predmete (šivalne stroje, radijske
aparate, kolesa, štedilnike itd.; harmonike, tekstilno
blago itd.), razpošilja najhitreje in najbolj zanesljivo

Jugoslovanskim podjetjem nudimo
posebne popuste in ugodne plačilne pogoje

Posiljamo tudi darilne pakete za vse
države pod najugodnejšimi pogoji in najhitreje iz
lastnega skladišča v Punto Franco, Trst. - Obrnite se
osebno ali pismeno na naš naslov:

URAD - Riva Grumula 6.I., tel. 29-302 - P.O. Box 1219
Skladišče: Punto Franco magg. II vrata 70, tel. 7232

Tudi letos!

Zvesta svoji tradiciji

*poklanja tordka celoletno naroč-
nino za radio vsakomur, ki si na-
bavi pri nas radioaparat ali kateri
koli drugi aparat iz naše zaloge*

VELIKA IZBIRA RADIOAPARATOV

PRALNIC • HLADILNIKOV • APARATOV

ZA ČIŠČENJE PARKETOV IN VSRKA-

VANJE PRAHU TER ŠIVALNIH STROJEV

Nobenega poviška pri cenah
za prodajo na obroke

UNIVERSALTECNICA

CORSO GARIBOLDI N°4
VIA DELL'ISTRIA N°13